

«Η Ζωή εν Αυστραλία»

Πολύτιμο κοινωνικό ντοκουμέντο για τις νεότερες γενιές

ΤΗΣ ΒΙΒΙΑΝ ΜΟΡΡΙΣ

Η επανέκδοση του βιβλίου «Η Ζωή εν Αυστραλία», στην αυτούσια μορφή του, καθώς και η μετάφραση στην αγγλική, είναι αναμφίβοθα, από μόνη της, μια πράξη αξιόπαινη, αν λάβει κανείς υπόψη του ότι πρόκειται για το πρώτο βιβλίο που γράφτηκε το 1916 από Έλληνες στην πέμπτη Ήπειρο και αναφέρεται στην Ζωή στην Αυστραλία.

Η πρωτοβουλία της επανέκδοσης ανήκει στους Άγγελο Νοταρά, Τζέιμς Πρινέα και Γεώργιο Πούλο, ενώ ο τελευταίος είναι και ο συντάκτης της έκδοσης του 2009.

Ο ίδιος θα πει αναφορικά με το βιβλίο «Η Ζωή εν Αυστραλία» ότι «είναι το εξαιρετικά πολύτιμο πρώτο χρονικό της ελληνικής και Κυθηραϊκής συμμετοχής στην ιστορία και τον πολιτισμό της Αυστραλίας».

Πιστεύει ότι «είναι ιδιαίτερος σημαντικό οι τωρινές και επερχόμενες γενεές να έχουν γνώση των κόπων και των κατορθωμάτων της πρώτης γενιάς των Ελλήνων μεταναστών στην Αυστραλία. Είναι, επίσης, σημαντικό τα εγγόνια και τα δισέγγονα των πρωτοπόρων να έχουν πρόσβαση σε αυτή την τόσο σημαντική ιστορία και να αντιλαμβάνονται τα οράματα και τις θυσίες των προγόνων τους.

Πέντε γενεές Ελλήνων και ιδιαίτερα Κυθηρίων, έχουν αποπλεύσει μια πολύ καλή Ζωή εν Αυστραλία», καταλήγει, κάνοντας την ευχή «να συνεχίσουν για πολλή ακόμα γενεές».

Συγγραφείς της έκδοσης ήταν ο Γεώργιος Κένταυρος και οι αδελφοί Κοσμάς και Εμμανουήλ Ανδρόνικου. Η πρώτη έκδοση χρηματοδοτήθηκε από τον επιχειρηματία Ιωάννη Κομηνό για τον οποίο θα πει στον πρόλογο του βιβλίου ο Γ. Κένταυρος: «Κατά την συμπλήρωσιν και τελειοποίησιν του παρόντος έργου ανεφύησαν ακανθώδεις δυσχέρειαι, το

Ο Γεώργιος Κένταυρος

μεν εκ Ζηλοτυπίας και φθόνου, το δε εξ' αδιαφορίας και κακής αντιλήψεως».

Στη συνέχεια, πηλείκει το εγκώμιο του Ι. Κομηνού και αποδίδει τη θετική έκβαση του έργου στην ισοχυρή θέληση και την ακλόνητη πεποίθηση του ευεργέτη, στον ακραιφνή χαρακτήρα και τον πατριωτισμό του, χωρίς να παραλείψει να αναφέρει και τη βοήθεια άλλων που συνέβαλαν στην υλοποίησή του.

Το βιβλίο περιέχει σωρεία πληροφοριών για θέματα όπως εκδοχές ανακάλυψης της Αυστραλίας. Περιήληψη του συντάγματος της χώρας. Τη γεωγραφική της θέση, το κλίμα, τον πληθυσμό, την ανακάλυψη χρυσού, το πρώτο έτος του

από πενήντα χρόνια, το 1850 όταν «οι ίπποι ήταν 160.000, οι αγελάδες 1.895.000, τα πρόβατα 16.000.000 και οι χοίροι 114.000». Παρατίθενται στοιχεία για την εξαγωγή κτηνοτροφικών και γεωργικών προϊόντων το 1912. Επίσης, μεταλλικών προϊόντων το ίδιο έτος. Αναφέρεται στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, δίνοντας στοιχεία για την βιομηχανική παραγωγή της χώρας ανά Πολιτεία.

«Φωτογραφίζει» τη χώρα το 1912 από πλευράς κοινωνιών, ενόπλων δυνάμεων, πληθυσμού των πολιτειών. Αναφέρεται στα σημαντικότερα, κατά την άποψή του, γεγονότα στην Αυστραλία, όπως η πρώτη σιδηροδρομική γραμμή, το πρώτο ταχυδρομείο. Τα πρώτα δικαστήρια. Η λειτουργία των σχολείων. Η εκπαίδευση και ο τρόπος λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Σημαντική για τους επίδοξους μετανάστες της εποχής εκείνης είναι η περιγραφή του ταξιδιού από την Ευρώπη στην Αυστραλία. Γράφοντας χαρακτηριστικά ότι, λόγω πληθώρας επιβατών, παρατηρείται έλλειψη τρίτης θέσης εισιτηρίων από τον Οκτώβρη μέχρι τον Μάρτη και δίνοντας στη συνέχεια οδηγίες προσέγγισης του θέματος.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ο συγγραφέας αναφέρεται με σαφήνεια στο γεγονός ότι δεν μπόρεσε να εξακριβώσει ποιοι και πόσοι ήταν οι πρώτοι Έλληνες στην Αυστραλία. Με γλαφυρότητα θα πει ότι «ευκολότερα θα επετύγχανε κανείς την εξερεύνηση του Νοτίου Πόλου, παρά την εξιχνίαση της πρώτης παρουσίας του ελληνισμού στην Αυστραλία και μάλιστα του πρώτου Έλληνα που αποβίβάστηκε σ' αυτήν».

«Δεν υπάρχει καμιά απόδειξη, που θα μπορούσε να βοηθήσει το έργο μας», θα καταλήξει. Αλλά και αναφορικά με τον

Ο Γεώργιος Πούλος

εντοπισμό του ελληνισμού τη χρονική στιγμή της συγγραφής του βιβλίου, εκφράζει την απογοήτευσή του, λέγοντας ότι «η προσπάθεια συλλογής πληροφοριών διά αλληλογραφίας απέβη άκαρπος».

Εξ ου και η καταφυγή σε περιοδεία, πράγμα όχι εύκολο την εποχή εκείνη. Για τα έλληνα στοιχεία θα πει ότι «πειστήκαμε τελικά ότι η έκδοση αυτή θα χρησιμεύσει μάλιστα ως ακριβής αρχή της μελλοπολιτικής ιστορίας του Ελληνισμού στην Αυστραλία, παρά αμυδρά εικόνα της παρελθούσης τοιαύτης».

Για τους πρώτους Έλληνες θα πει ο συγγραφέας ότι από τις πληροφορίες που μπόρεσε να συλλέξει, πριν εξήντα χρόνια, δεν υπήρχαν παρά ελάχιστα και αυτοί ήταν ναύτες που υπηρετούσαν σε ιστιοφόρα που προσέγγιζαν σε λιμάνια της Αυστραλίας. Φαίνεται, γράφει, ότι η Νέα Νότια Ουαλία φιλοξένησε τους περισσότερους από τους πρώτους Έλληνες. Γίνεται αναφορά στον «γέροντα Κ. Αργυρόπουλο» ο οποίος υπηρετούσε ως ναύτης σε αγλικό πλοίο το 1854, «ήκουσε την ύπαρξιν νέας τινός Ηπείρου ονόματι Αυστραλίας, πλουσίας και χρυσοφόρου, δι' ό απεφά-

σισε να μεταναστεύση».

Στη συνέχεια, δίνεται η επεξήγηση ότι λόγω έλλειψης υπερωκεανείων, η μεταξύ Αυστραλίας και Αγγλίας συγκοινωνία «διενεργείτο δι' ιστιοφόρων απαιτούντων τότε τετράμηνον διάστημα διά το ταξείδιον τούτο».

Η εικόνα για τους πρώτους Έλληνες στην Αυστραλία, συμπληρώνεται με το είδος της εργασίας που έκαναν. «Άλλοι εργάζονταν στα διάφορα μεταλλεία ως εργάτες και άλλοι στις φορτώσεις και εκφορτώσεις των ιστιοφόρων».

Αν και αποτελούσαν μια μικρή, αριθμητικά, ομάδα, «ήταν γνωστοί για τα φιλοπάτριδα, ευγενή γνήσια ελληνικά αισθήματά τους». Ο μισθός τους ήταν τρεις με τέσσερες λίρες την εβδομάδα. Σπάνια εργάζονταν σε καστήματα, λόγω των εξευτελιστικών μισθών και της έλλειψης ελληνικών επιχειρήσεων.

Ο συγγραφέας τονίζει ότι θα θεωρούμαστε αγνώμονες, αν δεν αναγνωρίζαμε ότι σ' αυτούς τους λίγους Έλληνες, οφείλεται η αποκατάσταση των σημερινών εκατοντάδων Ελλήνων στην Αυστραλία. Πάμπρωχοι μετανάστες έγιναν νεόπλουτοι, συνεχίζει ο συγγραφέας, εξαιτί-

ας αυτών των πρώτων Ελλήνων μεταναστών. Στο βιβλίο συμπεριλαμβάνονται 216 βιογραφικά κείμενα στα οποία θα αναφερθούμε στην επόμενη έκδοση του «Ν.Κ.».

ΜΙΑ ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΗ ΚΙΝΗΣΗ

Όπως υποστηρίζει ο συντάκτης της επανέκδοσης, Γ. Πούλος, «το βιβλίο, λόγω της αξίας του, οφείλει να είχε αναδημοσιευτεί και στις δύο γλώσσες τη δεκαετία του '30 ή, έστω, του '50. Μου κάνει, πράγματι, εντύπωση το γεγονός ότι χρειάστηκαν 91 χρόνια για να αναδημοσιευτεί. Από την πρώτη στιγμή που το γνώρισα, φιλοδοξούσα να δω την ελληνική έκδοση να αναδημοσιεύεται, αλλά και τη δημοσίευση της αγγλικής μετάφρασης. Χάρη πρωτίστως στη γενναιοδωρία του Άγγελου Νοταρά και του αδελφού και συνεργάτη του Ιωάννη και με τη συνδρομή άλλων Ελλήνων και Κυθηρίων φορέων και ατόμων, η φιλοδοξία αυτή έγινε επιλήους πραγματικότητα».

Την σημασία που είχε για τον εμπνευστή της ιδέας κ. Άγγελο Νοταρά, η επανέκδοση του βιβλίου, θα δει ο αναγνώστης στο

κείμενο «Η Ζωή εν Αυστραλία της Οικογενείας μου». Θα αναφερθώ σε αποσπάσματα: «Όταν έγινα δέκα ετών, το 1943, ο πατέρας μου, μου έδειξε το οικογενειακό μας αντίγραφο του βιβλίου "Η Ζωή εν Αυστραλία", γραμμένο στα ελληνικά το 1916 από τους εμπόρους του Σίδνεϊ, τον Γιώργο Κένταυρο και τους αδελφούς Κοσμά και Εμμανουήλ Ανδρόνικο. Είχε χρηματοδοτηθεί από τον John Comino.

Βαστούσαμε στα χέρια μας τη σημαντικότερη ελληνική δημοσίευση των δύο πρώτων αιώνων της ιστορίας της Αυστραλίας».

Και καταλήγει: «Εξήντα χρόνια αφού πρωτογνώρισα τη "Ζωή εν Αυστραλία" και σχεδόν ένα αιώνα μετά τη πρώτη δημοσίευση, θα έχω την ευχαρίστηση να διαβάσω επιτέλους στην αγγλική γλώσσα το ιστορικής σημασίας αυτό βιβλίο, που υπήρξε, κατά κάποιο τρόπο, και η έμπνευση των Κυθηραϊκών ενδιαφερόντων μου».

Την ίδια ευχαρίστηση αναμφίβοθα θα έχουν και όλοι εκείνοι που θα διαβάσουν το βιβλίο στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα.

* **Συνέχεια στην έκδοση της Δευτέρας 23/11.**

Ο Άγγελος Νοταράς